randstedelijke rekenkamer
flevoland | noord-holland | utrecht | zuid-holland

EINDRAPPORT

Opvolging aanbevelingen 2017

Provincie Zuid-Holland | maart 2018

| Inhoudsopgave |

| 1 | INLEIDING 3

| 2 | OVERGENOMEN AANBEVELINGEN 4

| 3 | MONITORING OPVOLGING AANBEVELINGEN 5

| 4 | STAND VAN ZAKEN OPVOLGING AANBEVELINGEN 6

| 5 | SLOTBESCHOUWING 7

| REACTIE GEDEPUTEERDE STATEN | 8

| NAWOORD REKENKAMER | 9

| BIJLAGE 1 | ONDERZOCHTE AANBEVELINGEN 10

| BIJLAGE 2 | ONDERZOEKSVERANTWOORDING 12

| 1 | Inleiding

In december 2015 publiceerde de Rekenkamer de inventarisatie van de doorwerking van haar aanbevelingen uit de periode 2007-2015 in het rapport Rekenen met Aanbevelingen. In de slotoverweging van deze inventarisatie is gemeld dat de Rekenkamer het vervolg van haar aanbevelingen structureel gaat monitoren en jaarlijks zal rapporteren over welk vervolg is gegeven aan de aanbevelingen van de onderzoeksrapporten, die minstens twee jaar daarvoor zijn gepubliceerd. Deze rapportage is hiervan de eerste. Daarbij betrekken we vanwege de urgentie van de thematiek tevens de aanbevelingen van het onderzoek naar Informatieveiligheid uit 2016. In Tabel 1 is een overzicht opgenomen van de onderzoeken die daarmee in aanmerking komen voor behandeling in deze rapportage. Te zien is dat het voor de provincie Zuid-Holland gaat om vier onderzoeken: *Validatie terugblik collegeperiode 2011-2015*, *Beleid en praktijk met betrekking tot verbonden partijen*, *Financieel toezicht gemeenschappelijke regelingen* en *Informatieveiligheid*.

Tabel 1 Onderzoeken

Onderzoek	Publicatie-datum	Flevoland	Noord-Holland	Utrecht	Zuid-Holland
Validatie terugblik collegeperiode 2011-2015	20-1-2015				
Beleid en praktijk met betrekking tot verbonden partijen	2-7-2015				
Financieel toezicht gemeenschappelijke regelingen	21-9-2015				
Speuren naar vernieuwing – doeltreffendheids-onderzoek naar de TMI-regeling	23-9-2015				
Informatieveiligheid	20-7-2016				

| 2 | Overgenomen aanbevelingen

Als de Rekenkamer een rapport uitbrengt krijgen GS de mogelijkheid om via het bestuurlijk wederhoor te reageren op de conclusies en aanbevelingen van het rapport. Deze reacties worden integraal in het eindrapport opgenomen. PS krijgen daarna het rapport aangeboden, inclusief de reactie van GS en het eventuele nawoord van de Rekenkamer. Bij de behandeling van het rapport in de PS vergadering wordt duidelijk of PS de aanbevelingen van de Rekenkamer overnemen. In Figuur 1 is weergegeven in hoeverre PS en GS van de provincie Zuid-Holland voor de betreffende onderzoeken de aanbevelingen hebben overgenomen. De Rekenkamer heeft voor deze inventarisatie de reactie van GS afgeleid uit de schriftelijke reacties in het bestuurlijk wederhoor. De reactie van PS is opgemaakt uit de verslagen van de behandeling van het rapport in de commissie en/of PS vergadering.

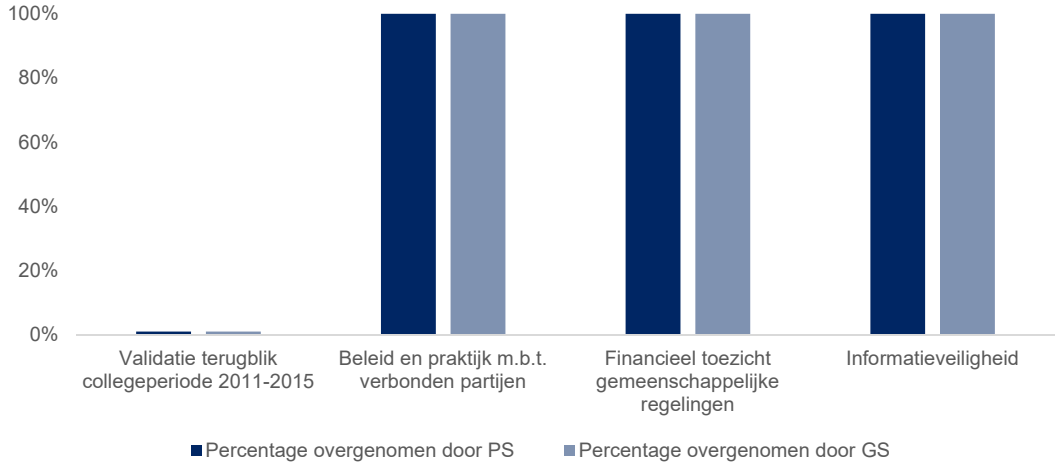

Figuur 1 Percentage overgenomen aanbevelingen provincie Zuid-Holland

Niet elk rapport heeft evenveel aanbevelingen en ook de manier van aanbevelen verschilt soms (zie Bijlage 1 voor de aanbevelingen van de vier onderzoeken). Zo zijn er bij het onderzoek *Beleid en praktijk met betrekking tot verbonden partijen* twee aanbevelingen gedaan die gingen over invulling geven aan verbeterpunten. Deze (zes) verbeterpunten zijn elders bij de conclusies benoemd. In de bestuurlijke reactie hebben GS vooral gereageerd op deze verbeterpunten. Het percentage overgenomen aanbevelingen door GS voor dit onderzoek gaat dan ook over het percentage overgenomen verbeterpunten. PS hebben voor dit onderzoek besloten over de aanbevelingen, het percentage overgenomen aanbevelingen door PS gaat daarom over de hoeveelheid overgenomen aanbevelingen. Voor de andere drie onderzoeken geldt dat de gegevens in Figuur 1 gaan over de aanbevelingen. In het rapport *Validatie terugblik collegeperiode 2011-2015* deed de Rekenkamer drie aanbevelingen aan GS en vijf aan PS. Op verzoek van PS heeft bij dit rapport geen bestuurlijk wederhoor plaatsgevonden, waardoor GS niet formeel hebben ingestemd met hun aanbevelingen. Ook PS hebben geen besluit genomen om hun aanbevelingen over te nemen. De rapporten *Financieel toezicht gemeenschappelijke regelingen* en *Informatieveiligheid* bevatten beide drie aanbevelingen, die zowel door GS als door PS zijn overgenomen.

| 3 | Monitoring opvolging aanbevelingen

In de provincie Zuid-Holland wordt aan elke Statenvoordracht voor de behandeling van een Rekenkamerrapport een besluitpunt toegevoegd over het informeren van PS door GS na een jaar over de bereikte voortgang en de geboekte resultaten met betrekking tot de aanbevelingen. De griffie geeft aan dat dit op hun initiatief is ontstaan om de vinger aan de pols te kunnen houden. Dit wordt op de lange termijnplanning van de commissies opgenomen zodat het niet wordt vergeten.[1] Er zijn bij de Rekenkamer geen andere manieren bekend waarop de provincie de opvolging van de aanbevelingen volgt of hierover rapporteert.

[1] Provincie Zuid-Holland, e-mail, 19 januari 2018

| 4 | Stand van zaken opvolging aanbevelingen

De Rekenkamer heeft de provincie gevraagd in hoeverre de aanbevelingen in de praktijk zijn uitgevoerd en hiervoor duidelijke bronnen aan te leveren waaruit de Rekenkamer kan afleiden dat de aangeleverde informatie juist is. De Rekenkamer heeft deze bronnen gebruikt om na te gaan wat de stand van zaken is. Figuur 2 laat hiervan het resultaat zien. Zoals eerder benoemd was er bij het onderzoek *Beleid en praktijk met betrekking tot verbonden partijen* naast twee aanbevelingen sprake van zes verbeterpunten. Ook de opvolging van deze verbeterpunten is uitgevraagd. In de figuur zijn voor dit onderzoek de aanbevelingen en verbeterpunten samen genomen.

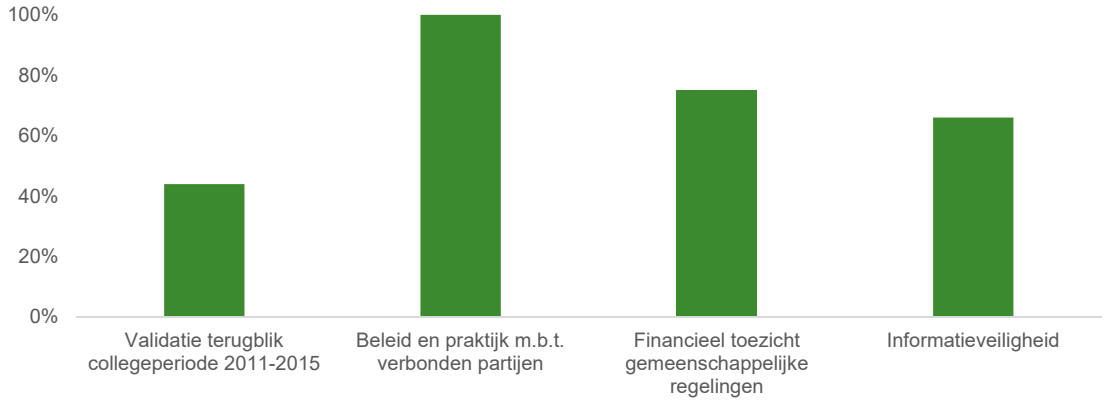

Figuur 2 Stand van zaken opvolging aanbevelingen

De meeste aanbevelingen in de *Validatie terugblik collegeperiode 2011-2015* waren gericht op het verbeteren van inzicht in het doelbereik. De provincie werkt aan het verbeteren van de kwaliteit van de verschillende doelenbomen (inclusief indicatoren), gebaseerd op beleidstheorieën. Dit is een continu proces en de provincie heeft aangegeven dat (nog) niet alle aanbevelingen uit het onderzoek zijn uitgevoerd.
Alle verbeterpunten en aanbevelingen uit het onderzoek *Beleid en praktijk met betrekking tot verbonden partijen* zijn opgepakt.
De provincie geeft aan de aanbevelingen van het onderzoek *Financieel toezicht gemeenschappelijke regelingen* mee te nemen bij het herijken en moderniseren van het Gemeenschappelijk Toetsingskader 2014. Hierdoor zijn nog niet alle aanbevelingen volledig opgevolgd.
De provincie geeft aan dat de opvolging van de aanbevelingen van het onderzoek *Informatieveiligheid* loopt. Daardoor zijn ook hier nog niet alle aanbevelingen volledig opgevolgd.

| 5 | Slotbeschouwing

Hoewel GS en PS in de meeste gevallen de aanbevelingen van de Rekenkamer overnemen, is de opvolging ervan in de praktijk niet altijd vanzelfsprekend. Dit blijkt uit de bronnen die de provincie heeft aangeleverd en die de Rekenkamer globaal geanalyseerd heeft. In deze inventarisatie is niet onderzocht wat de redenen zijn dat een aantal aanbevelingen niet of deels zijn uitgevoerd. Mocht de Rekenkamer in de toekomst een doorwerkings-onderzoek uitvoeren naar één van de vier onderzoeken dan zal daaruit verder blijken in welke mate aanbevelingen zijn geïmplementeerd en wat de redenen zijn om aanbevelingen eventueel toch niet uit te voeren. Via de planning van de vakcommissies wordt bewaakt dat een jaar na behandeling van een rekenkamerrapport aan de desbetreffende commissie wordt gerapporteerd over de bereikte voortgang en de geboekte resultaten met betrekking tot de aanbevelingen. Indien dan blijkt dat nog niet alle aanbevelingen zijn uitgevoerd, zou overwogen kunnen worden om nog een rapportagemoment af te spreken.

Reactie Gedeputeerde Staten

provincie ZUID HOLLAND

Provinciesecretaris

drs. J.H. de Baas

Contact
070 - 441 62 91
jh.de.baas@pzh.nl
Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Bestuurder/directeur
Mevr. dr.ir. A. Hoenderdos-Metselaar MBA
Randstedelijke Rekenkamer
Teleportboulevard 110
1043EJ Amsterdam

Datum
Zie verzenddatum linksonder
Ons kenmerk

DOS 2017-0006532
Uw kenmerk
2018/AH/025
Bijlagen

Onderwerp
Bestuurlijk en ambtelijk wederhoor .

Geachte mevrouw Hoenderdos-Metselaar

Dank voor de toezending van de Randstedelijke Rekenkamer rapportage 'Opvolging aanbevelingen'. In de rapportage geeft u de stand van zaken weer van de opvolging van de conclusies en aanbevelingen van vier onderzoeken die u de afgelopen jaren voor de Provincie Zuid-Holland heeft uitgevoerd. In overleg met de bestuurlijk portefeuillehouder kiest de Provincie Zuid-Holland er voor om niet apart bestuurlijk wederhoor te geven.

Ik ben blij met uw initiatief om een dergelijk rapportage periodiek op te stellen omdat het mij en de organisatie, zowel ambtelijk als bestuurlijk, helpt om een 'lerende organisatie' te zijn. De rapportage dient daarbij, als ik zo vrij mag zijn, als kattebel en dat is soms nodig. Mijn visie is overigens dat het er voor wat betreft de opvolging van onderzoeksresultaten om gaat dat deze doorwerking hebben gehad en niet de opvolging per sé.

Lezing van de rapportage levert bij mij herkenning op van de voortgang van de opvolging van conclusies en aanbevelingen.

Ik wijs u op één formulering die naar mijn mening inhoudelijk niet correct is. Die heeft te maken met de taak van de griffie. Op pagina 7 staat: *"De griffie bewaakt…"*, maar formeel is dit een taak van PS, de griffie ondersteunt dit proces. Een tekstvoorstel is *"Via de planningen van de vakcommissies wordt bewaakt…."*. De praktijk staat overigens wel adequaat beschreven in de rapportage.

Hoogachtend,

drs. J.H. de Baas
secretaris

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag

Tram 9 en de buslijnen 90, 385 en 386 stoppen dichtbij het provinciehuis. Vanaf station Den Haag CS is het tien minuten lopen. De parkeerruimte voor auto's is beperkt.

Nawoord Rekenkamer

De Rekenkamer dankt de provincie voor haar reactie. De tekstuele opmerking hebben wij overgenomen.

Wij zijn het met de provincie eens dat de doorwerking van een onderzoek zeker belangrijk is. Het opvolgen van de aanbevelingen beschouwen we daarbij als een eerste stap. Mochten wij in de toekomst een vervolgonderzoek uitvoeren naar één van de betreffende onderzoeken dan zal daarin de doorwerking centraal staan.

| Bijlage 1 | Onderzochte aanbevelingen

Validatie terugblik collegeperiode 2011-2015

Aan PS:

1. Bepaal in welke mate resultaten een bijdrage moeten leveren aan de beoogde doelen. Het opstellen van doelenbomen en het aangeven van een kwantitatieve weging van de effect- en prestatie-indicatoren kunnen dit ondersteunen.
2. Bepaal in welke gevallen en hoe doelstellingen en/of effectindicatoren kunnen worden bijgesteld ten gevolge van nieuwe ontwikkelingen en/of door u vastgesteld aangepast beleid.
3. Vraag GS om een inzichtelijk overzicht van de mate waarin de doelen zijn bereikt.

Aan GS:

4. Rapporteer volledig en consistent over de door PS vastgestelde doelen en effectindicatoren (sluit aan op aanbeveling bij Validatie in 2011).
5. Stel vast dat de gerapporteerde resultaten juist en onderbouwd zijn door middel van een interne kwaliteitsborging van registraties. Dit geldt in het bijzonder voor resultaten, die zijn gebaseerd op opgaven van derden. Laat de betrouwbaarheid van die informatie door een onafhankelijke partij verifiëren (sluit aan op aanbeveling bij Validatie in 2011).
6. Wees realistisch en exact in de formulering van bereikte resultaten. Wanneer voor een bepaald doel subsidie is toegekend, betekent dit nog niet dat de beoogde prestatie al is geleverd (sluit aan op aanbeveling bij Validatie in 2011).
7. Beperk zoveel mogelijk verwachtingen en interpretaties die niet te valideren zijn (sluit aan op aanbeveling bij Validatie in 2011).
8. Vermijd lastig vast te stellen causale verbanden bij het beschrijven van resultaten.

Beleid en praktijk met betrekking tot verbonden partijen

1. Vraag Gedeputeerde Staten om invulling te geven aan de verbeterpunten uit dit doorwerkingsonderzoek.
2. Vraag Gedeputeerde Staten om over een jaar te rapporteren over de bereikte voortgang en de geboekte resultaten met betrekking tot de opgepakte verbeterpunten uit dit doorwerkingsonderzoek.

Verbeterpunten

1. Verder invulling geven aan ‘actief aandeelhouderschap’ van privaatrechtelijk verbonden partijen. Daarbij gaat het onder meer om het optimaal benutten van de ruimte voor aandeelhouders binnen het vennootschapsrecht en het structureel onderbrengen van het aandeelhouderschap bij de eigenaar-gedeputeerde. Inspiratie daarvoor kan worden opgedaan bij de een recent onderzoek van de Algemene Rekenkamer, De Staat als aandeelhouder.
2. Het risicomanagement verbeteren door ook de risico’s in kaart te brengen vanuit het oogpunt van de provinciale doelen c.q. de gemaakte prestatieafspraken.
3. De exit-strategie meer transparant maken (vooral bij privaatrechtelijke verbonden partijen).
4. Bewust differentiëren van het handelingsrepertoire, afhankelijk van onder meer het ‘stadium’ van een verbonden partij, de beleidsmatige vraagstukken, de financiële risico’s en de ‘extra pet’ als de gedeputeerde tevens voorzitter is van het dagelijks en algemeen bestuur van een (publiekrechtelijk) verbonden partij.
5. Verder invulling geven aan de samenwerking met mede-eigenaren.
6. Verder verhogen van de informatiewaarde van de paragraaf verbonden partijen, door informatie op te nemen over de door de verbonden partijen geleverde prestaties en de realisatie van de provinciale doelen.

Financieel toezicht gemeenschappelijke regelingen

1. Spreek met GS af om een visie op het financieel toezicht op gemeenschappelijke regelingen te ontwikkelen en om deze visie vast te leggen in beleid. Spreek af dat de risicogerichte benadering hierin wordt meegenomen.
2. Spreek met GS af dat goed wordt bijgehouden welke gemeenschappelijke regelingen onder financieel toezicht van de provincie vallen.
3. Vraag GS om na te gaan of de “provincie-specifieke” werkwijzen van de andere provincies, die in dit onderzoek naar voren zijn gekomen, een aanvulling zijn op de eigen werkwijze.

Informatieveiligheid

1. Vraag GS om ervoor te zorgen dat rollen en verantwoordelijkheden bij informatieveiligheid door de gehele organisatie goed worden ingevuld.
2. Vraag GS om ervoor te zorgen dat er regelmatig en blijvend aandacht wordt besteed aan het bewustzijn van alle medewerkers van het belang van informatieveiligheid.
3. Spreek met GS af hoe u wordt geïnformeerd over de voortgang en resultaten bij het verbeteren van de informatieveiligheid, waaronder de implementatie van het Information Security Management System (ISMS).

| Bijlage 2 | Onderzoeksverantwoording

De Rekenkamer heeft in 2015 een globale inventarisatie uitgevoerd, die niet kan worden vergeleken met een regulier doorwerkingsonderzoek over een bepaald rapport. Bij zo'n doorwerkingsonderzoek wordt namelijk diepgaand onderzocht in welke mate aanbevelingen zijn geïmplementeerd en wordt daarover ook uitgebreid met de ambtelijke organisatie gesproken. Voor de inventarisatie is destijds een schriftelijke uitvraag gedaan. De aanbevelingen zijn aan de provincie voorgelegd met de vraag om per aanbeveling aan te geven of er vervolg op is gekomen. Omdat het een eerste inventarisatie betrof en om de ambtelijke belasting beperkt te houden heeft de Rekenkamer toen zo mogelijk naar schriftelijke bronnen gevraagd om de reactie te onderbouwen. Een mogelijk risico daarvan was dat de gegeven reacties eventueel positiever zouden zijn dan dat de Rekenkamer zou concluderen op basis van een regulier doorwerkingsonderzoek.
Ook deze onderhavige inventarisatie heeft de Rekenkamer beknopt gehouden door uitsluitend schriftelijke bronnen op te vragen. Dit keer is wel doorgevraagd naar volledige onderbouwing met bronnen en duidelijk aan te geven hoe deze bronnen aantonen dat de desbetreffende aanbevelingen zijn opgevolgd. Met deze aanscherping blijft de inventarisatie gebaseerd op een globaal schriftelijk bronnenonderzoek. Bij een diepgaand doorwerkingsonderzoek zullen daardoor mogelijk nieuwe, aanvullende constateringen gedaan kunnen worden.

Colofon

Randstedelijke Rekenkamer
Teleportboulevard 110
1043 EJ Amsterdam
020 – 58 18 585
info@randstedelijke-rekenkamer.nl
www.randstedelijke-rekenkamer.nl
Volg ons op twitter via: @rekenrandstad